

Liudvikas Povilonis MIC

Liudvikas Povilonis (1910–1990) – kunigas, vienuolis marionas, teologas, pedagogas, spaudos darbuotojas, 1973–1979 m. – Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštališkojo administratoriaus augziliaras, 1979–1988 m. – Kauno arkivyskupijos apaštališkasis administratorius (sykiu – ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinis administratorius).

L. Povilonis gimė 1910 m. rugpjūčio 25 d. Šilagalio kaime (Šimonių, dabar Inkūnų parapija, Anykščių r.). Jo tėvai buvo ūkininkai, pamaldūs katalikai Antanas Povilonis (1869–1935) ir Anelė Mazurevičiūtė Povilonienė. Sesuo – Anelė Povilonytė-Sabaliauskienė (1913–1999), brolis – Matas Povilonis (1921–1944), tėvo brolis – verslininkas, visuomenininkas Juozapas Pavilonis (1873–1961).

Iš pradžių mokėsi Panevėžyje, čia įsijungė į pavasarininkų veiklą. Vėliau norėjo gilinti žinias aukštojoje mokykloje, bet tam neturėjo lėšų. Būdamas aštuoniolikos metų amžiaus nutarė tapti vienuoliu ir 1928 m. liepos 14 d. Marijampolėje įstojo į tėvų marionų vienuoliją. Čia jis 1932 m. rugpjūčio 15 d. davė amžinuosius įžadus. 1928–1930 m. studijavo Marijampolės mokytojų seminarijoje, 1930–1934 m. – teologiją, bažnytinę teisę ir matematiką – Kauno kunigų seminarijoje ir Kauno Vytauto Didžiojo universitete, čia įgijo bažnytinės teisės licenciatą laipsnį.

1934 m. birželio 29 d. Kauno arkikatedroje jį į kunigus įšventino vyskupas Juozapas Skvireckas.

1931–1940 m. redagavo vaikų laikraštuką „Šaltinėlis“, 1934–1939 m. buvo Marijampolės marionų vienuolyno marionų spaudos administratorius ir mokytojas Marijampolės marionų gimnazijoje, 1939 m. ėjo ir marionų gimnazijos antrojo kapeliono pareigas (dėstė tikybą, lietuvių kalbą ir istoriją).

1939 m. Lietuvai atgavus Vilniaus kraštą, persikėlė gyventi ir dirbti į Vilnių, buvo Vilniaus mergaičių gimnazijos matematikos mokytojas ir šios gimnazijos direktorius. 1945 m., kadangi nesutiko moksleiviams uždrausti kalbėti maldą prieš pamokas ir po pamokų, jį atleido iš darbo gimnazijoje.

1945–1948 m. buvo Panevėžio Švč. Trejybės (marionų) bažnyčios rektorius. 1948–1949 m. sovietų valdžiai marionus išsklaidžius, 1948–1954 m. dirbo Rukų (Pagėgių savivaldybė) para-

Iš kairės: Kaune ir Radviliškyje dirbęs kunigas monsinjoras Lionginas Vaičiulionis ir arkivyskupas, marionas Ludvikas Povilonis, 1969–1973 m. ėjęs Telšių vyskupo augziliaro pareigas. Telšių katedra, apie 1969–1973 m. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš: <https://inx.lv/JDXgZ>

pijos klebonu, ten išgarsėjo gražiais pamokslais.

1954–1960 m. dirbo Klaipėdoje, rūpinosi uostamiesčio Švč. Marijos Taikos Karalienės bažnyčios statyba. Kai statybos jau buvo užbaigtos, sovietų valdžia L. Povilonį 1961 m. sausio 28 d. suėmė ir apkaltino nelegaliu statybinių medžiagų gavimu bei sukčiavimu. 1962 m. sausio 26 d. Lietuvos Aukščiausiasis teismas jį nuteisė aštuoneriems metams priverčiamųjų darbų. Kalėjo Pravieniškių (Kaišiadorių r.) sustiprinto režimo lageryje. Pablogėjęs sveikatai jį amnestavo ir 1965 m. išleido į laisvę.

Kai sveikata pagerėjo ir sustiprėjo, 1969 m. pradėjo dirbti Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo (Žvėryno) bažnyčioje.

1969 m. lapkričio 7 d. L. Povilonis buvo paskirtas tituliniu Arkavikos (Arcavica) vyskupu ir Telšių vyskupu augziliaru, ordinaro Petro Maželio padėjėju. 1969 m. gruodžio 21 d. Vilkaviškio vyskupas Juozas Matulaitis-Labukas kartu su Rygos vyskupu Julijanu Vivodu ir Telšių apaštalinium

administratoriumi Juozapu Pletkumi konsekravo L. Povilonį titulinio Arkavikos vyskupo.

Popiežiaus 1973 m. liepos 7 d. paskirtas, 1973–1979 m. buvo Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštalinio administratoriaus vyskupo J. Matulaičio-Labuko koadjutorius su paveldėjimo teise. 1979 m. vyskupui mirus, gegužės 28 d. L. Povilonis perėmė abiejų vyskupijų administravimą ir tapo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku, šias pareigas ėjo 1979–1988 metais.

L. Povilonis dalyvaudavo vyskupų konsekracijos išskilmėse kaip pagrindinis konsekratorius, 1982 m. liepos 25 d. konsekravo Telšių apaštalinį administratorių vyskupą Antaną Vaičių, 1984 m. gruodžio 2 d. – Kauno ir Vilkaviškio vyskupą augziliarą Juozą Preikšą, 1986 m. gruodžio 7 d. – Vilkaviškio vyskupą augziliarą Vladislavą Michelevičių.

1982 m. gegužės 20 d. pasirašė Romos Mišio-lo lietuviškojo vertimo aprobatą, prisidėjo prie to, kad nuo 1986 m. visos apeigos Lietuvos bažnyčiose vyksta lietuvių kalba.

Dirbdamas vyskupu, jis sukaupė didelę teologinės literatūros biblioteką, jai atsisiusdavo leidinių iš įvairių užsienio šalių. Jam mirus, knygas paveldėjo Vilniaus universitetas.

Vyskupo L. Povilonio dėka buvo išsaugotas nuo išvežimo Vilniaus arkikatedroje rastas lobis. Lan-kydamasis Vatikane, jis kelis kartus davė interviu Vatikano radijui, rizikuodamas užsitraukti sovietų valdžios nemalonę ir būti nušalintas. Jo diplomati-nių sugebėjimų dėka į savo parapiją po 24 metų tremties grįžo vyskupas Vincentas Sladkevičius, Lietuvai buvo paskirti trys nauji vyskupai.

1984 m. lapkričio 16 d. L. Poviloniui buvo suteiktas titulinio Arkavikos arkivyskupo titulas. Kai sveikata susilpnėjo, 1988 m. balandžio 27 d. buvo patenkintas jo prašymas atleisti jį iš einamų pareigų.

L. Povilonis mirė 1990 m. rugpjūčio 9 d. Kau-ne. Jį palaidojo Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo prokatedros šventoriuje šalia kitų kunigų.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Liudvikas Povilonis“, *Pasaulio anykštėnų bendrija. Anykštėnų biografijų žinynas*: <https://inx.lv/J6eYm>.

2. „Liudvikas Povilonis“, *Kauno arkivyskupija*: <https://kaunoarkivyskupija.lt/arkiv-povilonis/>.

Vyskupas Juozapas Pletkus. Fotografas nežinomas. Nuotrauka iš Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos archyvo

Juozapas Pletkus

Juozapas Pletkus (1895–1976) – katalikų kunigas, vyskupas, Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštalinis administratorius.

Gimė 1895 m. gegužės 22 d. Gujėnų kaime (Grinkiškio vlsč., Šiaulių apskr.) – dabartinio Radviliškio rajono teritorija. 1914–1921 m. mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Į kunigus įšventintas 1921 m. 1921–1932 m. buvo Kaltinėnų vikaras, 1932–1939 m. Leckavos, 1939–1946 m. Papilės, 1946–1954 m. Tirkšlių, 1954–1966 m. Gargždų klebonas.

Mirus Telšių vyskupui Petruui Maželiui, Telšių vyskupijos kapitula 1966 m. J. Pletkų išrinko Telšių vyskupijos kapitulinio vikaru ir Klaipėdos prelatūros valdytoju. 1967 m. kovo 7 d. popiežius Paulius VI jį paskyrė jį Telšių vyskupijos ir Klaipėdos prelatūros apaštalinio administratoriumi, tų pačių metų lapkričio 8 d. – Tubijos vyskupu.

Vyskupu konsekruotas 1968 m. Telšių katedroje.

Mirė 1975 m. rugsėjo 29 d. Palangoje. Palaidotas Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros šventoriuje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Juozapas Pletkus“, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*: <https://www.vle.lt/straipsnis/juozapas-pletkus/>.